

Constituziun duai star sur dretgiras e dretg ester

La nova iniziativa da la pps è lantschada

DA CLAUDIA CADRUVI / ANR

■ **Dapi ier rimna la pps suttascripziuns per sia iniziativa «dretg svizzer empè da derschaders esters». La partida lascha reparter ils 20 da mars ina brochura e glista da suttascripziuns en mintga chasada da la Svizra.** Cun la lantschada da l'iniziativa cumenza la pps sia campagna elettorale. Ier a la preschentaziun a Berna ha il patrun-partida *Christoph Blocher* ditg: «L'indipendenza è l'intent d'in stadi sco tal. Senza indipendenza na datti nagin stadi suveran.» Il professor da dretg *Hans-Ueli Vogt* ha avertì: Pli fitg che la convenziun dals dretgs umans vegnia dauzada sur la constituziun, tant pli svelt giaja la democrazia directa a smerscha. Vogt segna sco autur principal da l'iniziativa. El candidescha l'atun a Turitg per in sez en la chombra pitschna.

Pertge ina tala critica recenta?

Anc avant paucs decennis hajan ils students da dretg emprendì che la constituziun saja en Svizra la pli auta funtauna da dretg e ch'ella stettia sur il dretg internaziunal, ha ditg Vogt. Perquai stoppian ins mo smirvegliar tge critica recenta che l'iniziativa haja evocà gia avant sia lantschada. La critica na saja betg giustifitgada, damai che l'iniziativa na sa drizzia ni encunter il dretg internaziunal ni encunter ils dretgs umans.

L'iniziativa haja en mira da restrenschier l'influenza adina pli gronda dad organisaziuns internaziunalas e da la dretgira per dretgs umans a Strassburg. En questas instituziuns stgaffeschian derschaders e funcziunaris nov dretg, ha ditg Vogt. I sa tractia da «derschaders esters» che na vegnian betg elegids democraticamain e che globaliseschian d'incuntin il dretg a moda nuncontrolada.

Il patrun-partida Christoph Blocher observa a moda severa co ch'il professor da dretg Hans-Ueli Vogt referescha davart ils derschaders esters.

KEYSTONE

Strassburg schlargia sias cumpetenzas

La dretgira a Strassburg schlargia adina pli fitg sias cumpetenzas. Sut il pretext dals dretgs umans prendia ella decisiums che appartegnian en sasez ad ina dretgira naziunala, ha criticà Vogt. Strassburg haja decidì cas svizzers davart: l'agid da suicid, unfrendas d'asbest, pajaments per operaziuns da midar genitalias, premisas per taglias militaras, il num da famiglia, il dretg d'ierta etc.

Per impedir che la Svizra saja sfurzada in di da surpigliar automaticamain dretg internaziunal e che la dretgira a Strassburg schlargia vinavant sia giurisdicziun duai l'iniziativa midar quatter artitgels en la constituziun svizra.

Tge artitgels mida l'iniziativa?

L'artitgel tshintg da la constituziun definescha ils princips dal stadi svizzer. L'iniziativa vul amplifitgar quest artitgel cun: «La constituziun stat sur il dretg internaziunal e va avant a lez, sut resalva da

las disposiziuns dal dretg internaziunal stringent.» Tge che tutga tar il dretg internaziunal stringent, ha la pps renunzià da definir, cuntrari a ses plans d'avant in onn.

Sut «relaziuns cun l'exteriur» vul l'iniziativa francar in artitgel nov: «Confederaziun e chantuns n'entran betg sin obligaziuns internaziunalas che stattan en conflict cun la constituziun federala. En cas d'ina contradicziun procuran els per ina adattaziun da las obligaziuns internaziunalas, sch'i fa da basegn cun desdir ils contracts internaziunals pertutgads.»

E sco ultim vul l'iniziativa midar l'artitgel 190 che duai tunar sco suonda: «Leschas federalas ed il dretg internaziunal, ch'è suttamess al referendum, è decisiv per il tribunal federal e per las autras autoritads incaricadas d'applitgar il dretg.» Nov en questa construcziun è sullet l'aggiunta «ch'è suttamess al referendum». Uschia vul la pps garantir ch'il pievel salvia il davos pled sch'i va per contracts internaziunals.